

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/366702265>

Ulusal Edebiyata Katkısı Bağlamında Karşılaştırmalı Edebiyat'ın İşlevselliği Üzerine On the Functionality of Comparative Literature in Terms of Contribution to National Literature

Article in Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi · December 2022

CITATIONS

0

READS

74

4 authors, including:

Gökhan Şefik Erkurt

Aydın Adnan Menderes University

10 PUBLICATIONS 7 CITATIONS

SEE PROFILE

Ulusal Edebiyata Katkısı Bağlamında Karşılaştırmalı Edebiyat'ın İşlevselliği Üzerine

Gökhan Şefik ERKURT¹

Araştırma Makalesi

Makale Geçmişi

Başvuru Tarihi: 24.11.2022

Kabul Tarihi: 27.12.2022

Research Article

Article History

Date of Application: 24.11.2022

Acceptance Date: 27.12.2022

Özet

Karşılaştırmalı Edebiyat, hem farklı ulusların hem de toplumların birbirlerini her türlü kültürel unsurlarıyla tanımalarına aracılık etmektedir. Farklı toplumların edebiyat ürünlerinin içeriklerinin ortaya konması ve edebiyat ürünlerinin birbirleriyle karşılaştırılmaları suretiyle yeniden konumlandırılmalarına yardımcı olan edebiyatın bir alt disiplini olarak tanımlanmaktadır. Karşılaştırmalı Edebiyat, edebiyat ürünlerinin, diğer ulus edebiyatlarıyla olan ilişkisi, ilgisi ve konumunun belirlenmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu bağlamda Karşılaştırmalı Edebiyat, etkileşimle ortaya çıkmakta ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi Yöntemleriyle benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak amacıyla yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Karşılaştırmalı Edebiyatın, bir ulusa ait edebiyatı, diğer uluslarca da tanınır kılması bakımından önemli bir işlev üstlendiği görülmektedir. Ulusların kendi coğrafyaları içerisinde var olan her türlü kültürel unsuru ortaya çıkarması ve yerel edebiyatın başka ulus ya da milletler tarafından tanınır hale gelmesini sağlama potansiyeline sahip olmasının yanında ulusun kendi edebiyat ürünlerine de ayna tutarak ulus edebiyatına da yön tayin etmektedir. Bu çalışmamızda karşılaştırmalı edebiyatın bağlı olduğu üst disiplin olan Edebiyat ve Edebiyat Bilimleri kavramlarının tanımları yapıldıktan sonra Karşılaştırmalı Edebiyatın, Ulus Edebiyatına işlevselliği bağlamında katkısının ortaya konması amaçlanmıştır. Edinilen bulgularda Karşılaştırmalı Edebiyatın, Ulus Edebiyatını, yerel sınırların ötesine taşınmasına aracılık etmesi bakımından önemli bir işlevi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı Edebiyat, Ulus Edebiyatı, Edebiyat Bilim

On the Functionality of Comparative Literature in Terms of Contribution to National Literature

Abstract

Comparative Literature is a medium acting for different nations and societies to know each other in terms of all kinds of cultural elements. It is defined as a subdiscipline of literature that helps the contents of literature of different societies be revealed and compared with each other in order to reposition them. Comparative Literature is of importance in terms of revealing the location of literary products' relationship and relevance with that of the other nation's literature. In this context, Comparative Literature emerges as a result of an interaction and covers the studies conducted within Comparative Literature Science methods to reveal similarities and differences. Comparative literature serves an important function in terms of introducing a particular nation's to other nations. In addition to the fact that nations have the potential to uncover any cultural element that exists within their geography and to ensure that local literature gets recognition by other nations or nations, it also determines the direction of nation literature by reflecting the nation's own literary products. In this study, after defining the concepts of Science of Literature and the literature, from which the comparative literature stems, the contribution of Comparative Literature to the literature in the context of its functionality is intended to be presented. The findings we got revealed the fact that Comparative Literature has an important function in terms of carrying the national literature beyond the local borders.

Keywords: Comparative Literature, National Literature, Literature Science

¹ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı, Aydın, e-posta: erkurt@adu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6826-7970>

1. Giriş

Toplumların ve milletlerin birbirlerini tanımalarında edebiyatın etkisinin yadsınamayacak kadar önemli olduğu düşünüldüğünde çalışmamız odağında Edebiyat ve Edebiyat Biliminin tanımı ve işlevleri hakkında kısaca bilgi vermenin doğru olacağı düşüncesindeyiz.

Edebiyat, ana malzemesi olan dil aracılığıyla, duygu ve düşüncelerin insanlarda estetik ve güzel duygular uyandıracak şekilde anlatılmasıdır. Dil ve insan malzemesiyle, yaşantılar ve hayal gücüyle, bireyi, toplumları ve dünyayı yansıtan güzel sanatlardan biri olarak kabul edilmektedir (bkz. Baytekin, 2006: 6). Estetik amacı olduğu düşünülen eserlerin tümü edebiyatın kapsamı içerisindedir. Edebiyat eserlerini araştırma malzemesi olarak kabul eden Genel Edebiyat Bilimi de felsefenin bir alanı olarak estetik ile edebiyatın malzemesini bir araya getirip ancak edebiyat alanının yararına çalışmış olmaktadır (Dyserinck 1991: 150).

Edebiyat eserleri, ortaya çıktıkları ulus, çağ ve bağlı oldukları tür bakımından kendilerine özel bilgiler içerirler ve bu özellikler edebiyat inceleme yöntemleriyle ele alınmaktadır. Edebiyat, ürünlerini ortaya koyarken de çeşitli bilim dallarıyla ilişki kurmaktadır. Edebiyat Bilimi olarak tanımlanan bilim dalının işlevi felsefe, sosyoloji, psikoloji, gibi bilim dallarının yöntemlerini kullanmak, edebiyata dâhil olan konuları araştırmak, incelemek, yorumlamak, sınıflandırmak ve tahlil etmektir.

Germanist Gürsel Aytaç Edebiyat Bilimini; edebiyatın tarihi gelişimini, kuramlarını yöntemlerini ulusal sınırları da aşarak inceleyen ve tüm bunları belgelere dayandıran bilim dalı olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla edebiyat ve edebiyat bilimi kavramları birbirinden farklı kavramlardır. Ünlü düşünürlerin Edebiyat Bilim'inin ortaya çıkışıyla ilgili ne tür katkılar sağladıklarına değinmek gerekirse; Edebiyat Biliminin köklerinin batıya dayandığını söylemek mümkündür.

Bu bağlamda Almanya'da siyasete, sanata, müziğe, hukuka, felsefeye ve edebiyata tabiat bilimlerinden ayrı bilimsel yaklaşım olması gerekliliği ileri sürülmüş ve bu alanlar tabiat bilimlerinden ayrı bir bilim dalı olarak görülmeye başlanmıştır. 19.yüzyılın sonlarına doğru bu doğrultuda Almanya'da bu yöndeki çalışmalara filozof Wilhelm Dilthey (1813-1911) tarafından hız kazandırılmıştır. Tabiat bilimlerinden ayrılan manevi bilimlere yani felsefe, tarih, sanat edebiyat alanlarına ayrı ayrı bilimsel yaklaşımlar olması gerekliliği alman filozof Dilthey'le hız kazanmış iken edebiyat alanında da bu yönde edebiyat bilimi terimini ilk kullanan edebiyatçının *Junges Deutschland* Ekolünün eleştirmenlerinden olan Theodor Mundt (1808-1861) olduğu bilinmektedir. Gürsel Aytaç, Theodor Mundt'un *Geschichte der Gegenwart* (Günümüz Edebiyat Tarihi) eserinde 1842 yılında ilk defa *Literaturwissenschaft* (Edebiyat Bilimi) olarak kullandığını ifade eder. Daha sonra ise Hegelci K. Rosenkranz'ın (1805- 1879) edebiyat bilimi terimini kullanmış olması da dikkat çekicidir zira ne Rosenkranz ne de Mundt filologdur. Theodor Mundt, Alman bir eleştirmen ve roman yazarı, Rosenkranz ise filozoftur (bkz. Aytaç, 2016: 11-13). Dolayısıyla Edebiyat Bilimi kavramının filologlar tarafından değil de filozof ve yazar tarafından ortaya çıkışı, Edebiyat Biliminin ihtiyaçtan kaynaklanan bir eğilim ile ayrı bir bilim dalı olarak ortaya çıktığı kanısına varmak mümkündür.

Görüldüğü gibi, Edebiyat Bilimi kavramının filologlar tarafından değil de filozof ve yazarlar tarafından ortaya çıkışı, Edebiyat Biliminin ihtiyaçtan kaynaklanan bir eğilim ile ayrı bir bilim dalı olarak ortaya çıktığı kanısına varmak mümkündür.

Çalışmamızın odağı doğrultusunda karşılaştırma kavramının ve edebiyat bilimi altında bağımsız bir disiplin olarak ortaya çıkmış olan karşılaştırmalı edebiyat bilimi kavramlarının ne olduğu hakkında bilgi vermenin çalışmamıza ışık tutacağı kanısındayız.

2. Edebiyat Bilim Yöntemi Olarak Karşılaştırma Kavramı

Karşılaştırma kavramı bilim içinde kullanılmaya başlanmadan çok önce insanlığın düşüncesinde ve yaşayış biçiminde mevcut oluşuyla bilinmektedir. İnsanoğlu birçok şey hakkında bir değerlendirme ve karşılaştırma yapma ihtiyacı içinde olmuştur ve Aristoteles'e göre bu eylemini istemli veya istemsiz şekilde yerine getirir (Molacı, 2018: 46). Sosyal bir varlık olan insan değerlendirme eylemini sadece sahip olduğu eylemlerle değil kültür içerisinde edindiği bilgi aracılığıyla gerçekleştirir. Dolayısıyla içinde yaşadığı toplumda her şeyden bağımsız bir hayat sürmesi olanak dışıdır. Bireyin hayatını idame ettirebilmesi için ihtiyaç duyduğu unsurlardan bir tanesi de başka bireylerle ilişki kurmasıdır. Bireyin başka bireylerle ilişki kurması doğal olarak yaşadığı topluma da katkı sağlamakta ve sonuç olarak da bireyin topluma; toplumun da bireye katkısı söz konusu olmaktadır. Bu etkileşim silsile halinde toplumların birbirleriyle olan ilişkisini ve alışverişlerini de beraberinde getirmektedir. Zira hiçbir toplum kendi sınırları içerisinde sosyal, kültürel, ekonomi, sanat ve edebiyat gibi diğer toplumların kazanımlarını görmeden onlarla *karşılaştırma* eylemi içerisine girmeden ilerleme gösteremez. Dolayısıyla toplumların başka toplumlarla kültür, sanat, ekonomi, edebiyat gibi alanlarla etkileşim halinde olması, onlarla karşılaştırma içinde ve farklı kültürlerle temas halinde olması, o toplumların devamlılığı ve gelişim göstermesi açısından önemlidir. Edebiyat Bilimci Emel Kefeli konunun önemini şu sözleriyle ortaya koymaktadır:

Kendisinden zengin kültür ve medeniyetlerle karşılaşmayan ve bunlardan yararlanmayan medeniyetlerin gelişmesi mümkün değildir. Sümer, Mısır, Yunan ve Latin ve İslam medeniyetleri gibi büyük medeniyetler de bir öncekilerden bir şeyler alarak ve kendisinden sonra gelenlere bir şeyler vererek devam etmişlerdir (2000: 7).

Bu minvalde karşılaştırma eylemi birey ve dolayısıyla toplum tarafından dünyanın algılanmasında aracılık etmesi bakımından önemli bir yere sahiptir.

Karşılaştırma yönteminin tarihsel gelişimi açısından dünyaca ünlü Alman yazar ve düşünür Johann Wolfgang von Goethe'nin (1749- 1832), *karşılaştırma* kavramıyla ilgili olan görüşleri düşüncelerimize ışık tutmaktadır ve bilim adamlarının herhangi bir eseri başka bir eserle karşılaştırma düşüncesi yeni bir şey değildir. Tüm insanlığı evrensel bir hoşgörüde birleştiren Johann Wolfgang von Goethe'ye göre uluslar zamanla başka uluslara da ilgi duymuş ve dolayısıyla da karşılaştırma kavramı ulusların birbirine olan ilgilerinin sonucunda önceden beri var olmuştur (bkz. Schulz -Rhein, 1973: 7).

3. Karşılaştırmalı Edebiyat'ın İşlevselliği ve Ulusal Edebiyata Katkısı

Bu söylemlerden yola çıkarak insanoğlunun içinde olduğu her şeyde karşılaştırma eyleminin olması şaşırtıcı değildir. Dolayısıyla bunun bilime de yansıdığını söylemek doğru bir ifade olacaktır. Çünkü bilim de insan elinden çıkmaktadır. Karşılaştırma eylemi, genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi'nin (Komparatistik) uygulama alanında da önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilir.

Karşılaştırmalı Edebiyat kavramı ilk kez on dokuzuncu yüzyılda ortak bir terim olarak kullanılmaya başlanmıştır Kamil Aydın'ın belirttiğine göre Karşılaştırmalı Edebiyat da Edebiyat Kuramı, Edebiyat Tarihi ve Edebiyat Eleştirisi adı altında yapılan çalışmalarda olduğu gibi tarihsel bir süreçten geçmiştir. Çünkü Karşılaştırmalı Edebiyat da Edebiyat Bilimin alt dallarındandır. Dolayısıyla Karşılaştırmalı Edebiyat da yöntemsel açıdan Edebiyat Biliminde olduğu gibi eş zamanla olmaktadır (bkz. Aydın, 2008: 18).

Karşılaştırma kavramı ve Karşılaştırmalı Edebiyat'a ait kavramlara kısaca değindikten sonra, Karşılaştırmalı Edebiyat'ın içeriğinin anlaşılır olması açısından Germanist Gürsel Aytaç'ın Karşılaştırmalı Edebiyat'ın yöntemi hakkındaki görüşlerinin ortaya konması önemlidir. Aytaç'a göre *karşılaştırma*, iki ya da daha fazla edebiyat ürünü gerektirmektedir. Ulusal edebiyatın kendi içinde olabileceği gibi farklı ulusların edebiyatları arasında da karşılaştırma yapılabilir (bkz. Aytaç, 2016: 11). İki ya da daha fazla eserin incelemesinin yapıldığı Karşılaştırmalı Edebiyat uygulamalarında, yapıtların sadece ortak özelliklerinin değil aynı zamanda farklı yönlerinin ortaya çıkarılması da söz konusu olduğundan büyük öneme sahiptir. Karşılaştırmalı edebiyat ihtiva ettiği bu yöntemle, edebiyat alanında iki farklı ulusun gelişim aşamaları, yaşama biçimleri, kültürel unsurları gibi birçok alanda, aralarındaki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koyması bakımından değerli ve yön belirleyicidir.

Bu savımızı Almanca, Karşılaştırmalı Edebiyat ve Batı Avrupa Çalışmaları Profesörü Henry H. Remak'ın (1916-2009) sözleriyle zenginleştirmek karşılaştırmalı edebiyatın işlevinin anlaşılması bakımından önemlidir.

İsmail Turan'ın Prof. Remark'tan aktardığına göre; bir ulus içindeki dikkate değer farklı kültürlerle veya farklı toplumlara özgü iki ya da daha fazla kültürel yahut dilsel unsurlara sahip dönemlerin, ekollerin, akımların, türlerin, metinlerin ve bilinen yazarların bir bütünlük ortaya koyacak biçimde bir araya getirilmesi veya karşılaştırmalı incelenmesidir (2017: 94).

Tüm bunların ışığında Karşılaştırmalı Edebiyatın ortaya çıkış nedenlerinden birinin bir ulusun edebiyatını ulus ötesine taşıyarak hem kendi konumu hakkında hem de karşılaştırılan ulusun edebiyatı hakkında fikir sahibi olmak suretiyle Ulus Edebiyatını daha güçlü zeminlere oturtmak arzusundan kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Çünkü Ulus Edebiyatı, öz zenginliğini kendisine ait kültürel unsurlarıyla ortaya koyarak sadece kendi sınırları içerisinde çoğalarak o coğrafyada zenginleşir. Dolayısıyla bir ulusun edebiyatı, o toplumda yaşayan halkların her türlü kültürel unsurları ve o yaşayış biçimleri gibi unsurları hakkında izler taşır ve onu yansıtır. Toplamların kültürel değerleri değıştikçe bunun da toplumların edebiyatlarına da yansiyacağı muhakkaktır. Bu minvalde düşünüldüğünde değışen ve gelişen dünyada her şeyde olduğu gibi edebiyatların da değışmesi, gelişmesi kısacası devingenliği söz konusudur. Ulus edebiyatının kendi dinamiği bu şekilde işleyerek, yerel bir değışim gösterir. Bu sebeple ulus edebiyatı kendi kültürel birikiminin gerçekten zenginlik mi yoksa yoksunluk mu olduğuna karar vermesi açısından karşılaştırmaya ihtiyaç duyar.

Karşılaştırmalı Edebiyat, bir ulusun edebiyatının konumu hakkında haberdar etmesi bakımından önemli bir işleve sahiptir. Onun misyonu ulus edebiyatının aksine edebiyata yeni bir şeyler katmak değil, sadece var olanı Karşılaştırmalı Edebiyat Bilim yöntemleriyle ortaya koymaktır. Bu bakımdan ulus edebiyatlarının başka toplum ya da edebiyatlarıyla ilintili

olması ve karşılaştırılmaları önemli görünmektedir. Ancak karşılaştırma yapılarak benzer ve farklı yönlerinin ortaya konması ile edebiyatların gelişimleri hakkında hem fikir sahibi olunmakta hem de öznel bir yön belirlenmektedir. Çünkü yukarıda belirtildiği gibi karşılaştırma eylemi birey ve toplum tarafından dünyanın algılanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Dolayısıyla edebi eserlerde karşılaştırma eylemi de bir ulusun edebiyatını rayına oturtmak, diğer edebi türler arasında kendi konumunu belirlemesi açısından önem arz etmektedir. Başka ulusların edebiyatlarını incelemek ve onların neler yaptığını, hangi aşamada olduğunu görmek, onlarla karşılaştırma yaparak kendi edebi ürününü sistemli bir düzene koyabilme kabiliyeti de dikkate değerdir. Zira bir kıstasta bulunmak ve karşılaştırma sonucunda bir neticeye varabilmek, karşılaştırılması yapılan edebiyatlar ve ürünleri, kendi edebiyatına sağladıkları katkılar bakımından kıymetlidir.

Alman Edebiyatı ile İngiliz ve İtalyan Edebiyatları arasındaki ilişkiler üzerine araştırmalar yapan ve karşılaştırmalı edebiyat akımının önde gelen isimlerinden Max Koch (1854– 1925) aynı zamanda Almanya’da ilk karşılaştırmalı edebiyat dergisinin de kurucusudur. Turan’ın alıntılıdığı gibi Koch, başka edebiyatlara bakarak ulusal Alman edebiyatını anlamaya ve mükemmelleştirmeye yardımcı olunabileceğini belirtir (Turan, 2017: 94).

Max Koch’un ifadesinden de anlaşılacağı üzere Ulus Edebiyatlarının diğer ulusların edebiyatlarıyla kıyaslanmasının, edebiyatların gelişmesi ve ilerlemesi en önemlisi de eserlere eleştirel bakmayı sağlaması açısından değerli kabul edilmektedir. Belirtmeden geçilmemesi gereken bir gerçek de Dünya Edebiyatı kavramını açıklamaya başlarken bunu Ulusal Edebiyat kavramını öncelikle tanımlayarak yapabileceğimiz gerçeğidir (bkz. Özdemir 1980: 159).

Yukarıda söylediklerimize destek verecek nitelikte olduğu düşünülen İngiliz şair ve kültür eleştirmeni Matthew Arnold (1822-1888) Oxford Üniversitesinde 1857 yılında yaptığı açılış konuşmasında ulus edebiyatlarının tek başına ele alınmasının anlamsız olacağına vurgu yapması önemlidir. Turan, Arnold’un bu konudaki görüşlerini; “Her yerde bir ilişki ve her yerde bir örnek bulunur. Tek başına hiçbir olay, hiçbir edebiyat başka olaylardan, başka edebiyatlardan kopuk olarak ele alındığında yeterince anlaşılamaz” ifadeleri aracılığıyla aktarmaktadır (2017: 94).

Çünkü yukarıda değinildiği gibi Ulusal Edebiyat, içinde var olduğu kültürle şekillendiği için sadece kendi içinde gelişir. Karşılaştırmalı Edebiyat ise gelişmişliğin ortaya çıkmasına hizmet eder, karşılaştırılan ulusun edebiyatıyla farkını ve benzerliklerini ortaya koyar. Bir başka deyişle karşılaştırılan edebi eserler o ulusların farklı kültür unsurlarının ortaya çıkmasında ve eleştirel bakış açısının geliştirilmesinde etkilidir ki bunun da edebiyata estetik bir yön kazandırdığı düşünmek mümkündür. Çünkü Karşılaştırmalı Edebiyat, ulusların edebiyat eserleri üzerine yapılacak karşılaştırmalı analizlerle ve eleştirilerle varılan sonuçlar doğrultusunda ulus edebiyatlarını her yönlü olduğu kadar estetik açıdan da geliştirmesine katkı sağlayacak veriler sunması açısından da bir işlevi olduğu düşünülebilir. Edebiyatın insana yabancı olanla kurulan ilişkide kendi resmini de görebildiğini unutmamak gerekmektedir (bkz. Stanzel, 1974: 73)

Bu verilerin ışığında Karşılaştırmalı Edebiyatın, uygulamalarıyla, edebi eserlerin oluşturduğu ortak bir dünya edebiyatının meydana gelmesinde de temel oluşturduğu

düşünülebilir. Dünyaca ünlü Alman yazar ve düşünür Wolfgang von Goethe'nin "Weltliteratur" (Dünya Edebiyatı) kavramıyla Karşılaştırmalı Edebiyat'a yüklenen bu işlev dile getirilmiştir. Aytaç'a göre Karşılaştırmalı Edebiyat Biliminin temelinde bir dünya edebiyatı düşüncesi bulunmaktadır. Şöyle ki; Goethe'nin "Weltliteratur" kavramı ile Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimine genel bir yaklaşım getirildiği görülmektedir. Çünkü "Weltliteratur" kavramının özünde farklı edebiyatların bir araya getirilmesi ile ortak bir dünya edebiyatı meydana getirme düşüncesi olduğu çok açıktır. Goethe'nin Dünya Edebiyatı kavramı üzerinden edebiyat ürünlerini herhangi bir ayrıma sokmanın doğru olmadığı sonucu çıkarılabilir. Çünkü edebiyat ürünleri, ulusal kökeni ne olursa olsun ayrım göstermeksizin insana hitap etmelidir.

Kısacası, Goethe'nin edebiyat dünyasına mal olmuş kavramının merkezine insanı aldığı görülmektedir. Dolayısıyla yukarda da belirtildiği gibi Karşılaştırmalı Edebiyatın, *Dünya Edebiyatı* düşüncesi üzerinden meydana gelmiş olduğunu söylemek doğru olacaktır. Bu minvalde Edebiyat Bilimci Paul van Tieghem'in (1871-1948) karşılaştırmalı edebiyat hakkında dile getirdiği ifadeleri değerlendiren Rousseau ve Pichois karşılaştırmalı edebiyatın uluslararası bir anlaşma aracı olarak değerlendirilmesi hakkında görüşlerini; "Karşılaştırmalı edebiyat, kendisini uygulayanlara, 'insan' kardeşlerimize karşı hoşgörülü ve anlayışlı bir davranışı, bir aydın liberalizmi empoze etmektedir. Bunlar olmadan, toplumlar arasında hiçbir ortak eser meydana getirilemeyecektir" ifadeleriyle ortaya koymaktadırlar (1994: 99).

Goethe'nin Dünya Edebiyatına yüklediği işlev üzerine inşa edilen Karşılaştırmalı Edebiyat'ın ulus edebiyatlarının yerelliklerini ortaya koyması bakımından önemli olmasının yanı sıra aynı zamanda da merkezde insana hitap etmesi bakımından da önemi ortadadır.

Karşılaştırmalı edebiyatın, dünyanın farklı bölgelerindeki insanların ve toplulukların, dünyanın hem maddi hem de manevi yolculuklarında çeşitli kültürlerle bir arada yaşayabilmeleri için ilham verdiği ve bunu başarabilmek için de kültürlerarası yeterliliğe sahip olmaları gerektiği gerçeğini görmelerine yol açmış gibi görünmektedir (bkz. Kızıler Emer, 2012: 14).

Bu bilinçle insanın sınırlarının her geçen gün genişlediği sosyal bir ortamda ürettiği edebi eserlerin içeriğine ve yönüne katkı sağladığı iddia edildiğinde, Karşılaştırmalı Edebiyatın bu övgüyü hak ettiği söylenebilir. Ulusal edebiyat ürünlerini araştırma nesnesi olarak inceleyen ulusal filolojilerin, kendilerine daha güçlü yöntemler ve dayanaklar sağlamak amacıyla karşılaştırmalı anlayışlardan ve çalışmalardan her geçen gün daha fazla yararlanarak Karşılaştırmalı Edebiyatın unsur ve araçlarını kullanıyor olmaları bu iddiayı desteklemektedir (bkz. Cuma, 2018: 21).

4. Sonuç

İnsanları ve dolayısıyla ulusları birbirine yakın kılan Edebiyat ürünlerinin, toplumların yaşayış biçimleri ve kültürleri hakkında bilgi vermesinin yanı sıra milletlerin birbirini tanıması gibi bir işlevi de üstlenmiştir. Karşılaştırmalı çalışmalar ortaya koymaktadır ki Ulus Edebiyatı, ortaya çıktığı coğrafyanın kültürel unsurlarını yansıtmaya sebebiyle yerellik içermektedir. Çünkü Ulus Edebiyatının zenginliği o toplumun köklerinden beslenir.

Ulus Edebiyatının başka toplum veya uluslar tarafından tanınır kılınması ve kültürel zenginliklerinin ortaya çıkarılması bakımından Karşılaştırmalı Edebiyat Biliminin bir köprü

işlevini gördüğünü söylemek mümkündür. Dolayısıyla Ulus Edebiyatının kendi içinde gelişmesi söz konusuysen Karşılaştırmalı Edebiyatın da bunu ortaya koymak gibi bir işlevinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bir başka deyişle Karşılaştırmalı Edebiyat Ulus edebiyatının mevcut zenginliğini ya da yoksunluğunu ortaya koymak gibi bir işlevi olduğu söylenebilir.

Bu minvalde Karşılaştırmalı Edebiyat Ulus Edebiyatına katkısı bakımından önemli olduğu kadar, aynı zamanda edebi ürünlerin, Edebiyat Bilimin yöntemleri ile karşılaştırılmak suretiyle ortaya konan benzerlik ve farklılıklar gibi tespitleriyle Ulus Edebiyatına yön çizmektedir. Dolayısıyla edebiyat karşılaştırmalarıyla Ulusların Edebiyatlarının konumları hakkında bilgi vermesi açısından da önemi ortadadır. Karşılaştırmalı Edebiyat eleştirel bir bakış açısı sağlayarak ulusun hem kendi edebiyatı hakkında eksikliklerini görmesine yardımcı olurken hem de karşılaştırılan diğer ulusun edebiyatı hakkında bilgi sahibi olunması bakımından önemlidir.

Kaynakça

- AYTAÇ, G. (2009). *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*. İstanbul. Say Yayınları.
- AYTAÇ, G. (2016). *Genel Edebiyat Bilimi* Ankara: Doğu Batı yayınları.
- AYDIN, K. (2008). *Karşılaştırmalı Edebiyat Günümüz Postmodern Bağlamında Algılanışı*: İstanbul: Birey yayıncılık.
- BAYTEKİN, B. (2006). *Kuramsal ve Uygulamalı Karşılaştırmalı Edebiyat Bilim*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- BIRUS, H. (1995). “Goethes Idee der Weltliteratur. Eine historische Vergegenwärtigung”, içinde: http://www.goethezeitportal.de/db/wiss/goethe/birus_weltliteratur.pdf, Erişim Tarihi: 22.11.2022.
- CUMA, A. (2018) *Genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi'nin (Komparatistik) Ulusal ve Dünya Edebiyatları Ekseninde Kuramsal Açılımı*, SEFAD Sayı 39, 1-26.
- DYSERNICK, H. (1991). *Komparatistik-Eine Einführung*. Bonn: Bouvier Ver.
- KEFELİ, E. (2000). *Karşılaştırmalı Edebiyat İncelemeleri*. İstanbul: Kitabevi.
- KIZILER EMER, F. (2012). “Die Imagologie Als Arbeitsbereich Der Komparatistik”, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:8 ss: (1-17)
- MOLACI, M. (2016) *Aristoteles'in Etik Görüşü*, Medeniyet ve Toplum, Bahar, Cilt 2 Sayı 1, s.37-58
- ÖZDEMİR, E. (1980). *Türk ve Dünya Edebiyatı*. Ankara: Ankara Üniversitesi S.B.F. Yayınları
- ROUSSEAU, A. M. – PICHOS, Cl. (1994). *Karşılaştırmalı Edebiyat*, (çev. Mehmet Yazgan), İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- SCHULZ, H.J. – RHHEIN, P. H.(1973). *Comparative Literature: The Early Years*. University of North Carolina.
- STANZEL, F. K. (1974). “Der literarische Aspekt unserer Vorstellungen vom Charakterfremder Völker, in *Anzeiger der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-Historische Klasse 111*”, H. 4, S. 63-82, içinde: Irmgard Honef Becker (Yay.Haz.) (2007). *Dialoge zwischen den Kulturen, Interkulturelle Literatur und ihre Didaktik*, Diskussionsforum Deutsch,
- TURAN, İ. (2017). *Edebiyatın Menşei, Karşılaştırmalı (Mukayeseli/ Komparatistik) Edebiyatın Dünya Ve Türk Edebiyatındaki Yeri*. Türk Dili Dergisi 68, Sayı 791,92-95.